

Po Opolu mogły jeździć tramwaje (Historia)

Miasto
Kultura

15.04.2025 g. 10:00

**Zasoby archiwalne potrafią kryć w sobie niezwykle interesujące historie.
Czasem nawet z drobnych zapisów można pozyskać cenne i mało znane**

informacje na temat przeszłości, tak jak ma to miejsce w przypadku początków komunikacji masowej w Opolu i jej rozwoju w latach 1896-1945.

Narodziny koncepcji

Pod koniec XIX wieku w Opolu zrodziła się idea uruchomienia komunikacji tramwajowej, nazywanej wówczas „Kleinbahn” (mała kolej), gdyż rozwiązaniami technicznymi nawiązywała do kolei wąskotorowej i tak zwanego tramwaju parowego. W 1896 roku koncesję na budowę linii tramwajowej z Opolą do Prószkowa uzyskała berlińska firma Orenstein & Koppel, założona w 1876 roku przez Benna Orensteina i Arthura Koppela. Początkowo specjalizowała się w produkcji lokomotyw i wagonów, a później także maszyn budowlanych. Lokomotywy tramwajowe tej firmy miały różne konstrukcje – niektóre posiadały kabiny maszynisty zarówno z przodu, jak i z tyłu, inne zaś jedynie pośrodku. W celu ochrony silnika przed kurzem, powszechnym na ówczesnych nieutwardzonych drogach, stosowano specjalne osłony. Tramwaje te miały również system zabezpieczeń chroniący innych uczestników ruchu w razie wypadku. Jednym z ich atutów była zdolność do generowania wysokiego ciśnienia pary, co ułatwiało pokonywanie trudniejszych odcinków trasy, zwłaszcza w terenie pofałdowanym.

Autobus na Zimmerstraße, dzisiejsza ulica 1 maja. Fot: Zbiór Krzysztofa Wotzki

Plany i trudności realizacyjne

Linia Opole-Prószków miała ułatwić transport między opolskim dworcem a Królewskim Instytutem Pomologicznym. Projekt miał być współfinansowany przez Opolską Izbę Handlową. Podczas obrad decydentów omówiono trzy warianty trasy oraz kwestie odszkodowań dla mieszkańców pod budowę linii tramwajowej.

Ostatecznie wybrano następujący przebieg trasy:

- Oppeln Hbf (Opole Główne) – Krakauerstraße (ul. Krakowska) – Regierung Platz (Plac Wolności) – Kirchstraße (ul. Katedralna) – Breslauer Platz (Plac Piłsudskiego) – Kräutereistraße (ul. Spychalskiego) – Szczepanowice – Wójtowa Wieś – Winów – Górki – Chrzaszczyce – Złotniki – Prószków.

Pomimo podejmowanych prób, projekt nie doczekał się jednak realizacji. Pojawienie się nowych rozwiązań technicznych, jakim były tramwaje elektryczne, w połączeniu z rosnącymi kosztami doprowadziły do zawieszenia inwestycji w 1910 roku.

Ostatecznie trudna sytuacja gospodarcza Niemiec po I wojnie światowej sprawiła, że

definitywnie zrezygnowano z budowy linii tramwajowej w naszym mieście.

Początki komunikacji autobusowej

Pierwszy autobus pocztowy na Śląsku wyruszył 11 lipca 1907 roku na trasie Koźle-Kędzierzyn. Od 1914 roku autobusy kursowały też między Opolem i Prószkowem. Dynamiczny rozwój tej formy transportu nastąpił w 1922 roku – wówczas uruchomiono stałą linię Opole-Prószków oraz połączenie Korfantów-Opole-Łambinowice. Co ciekawe, oprócz linii regularnych organizowano także wycieczki autobusowe do atrakcyjnych miejsc Rejencji Górnośląskiej. Popularnymi kierunkami były Łąka Prudnicka, Moszczanka, Pokrzywna i Jarnońtówek, skąd turyści mogli wyruszyć na szlaki Biskupiej i Srebrnej Kopy.

Autobus na dzisiejszym placu Wolności. Źródło: www.fotopolska.eu

Rozwój sieci autobusowej w Opolu

Lata 20. XX wieku przyniosły dalszą rozbudowę sieci autobusowej na Górnym Śląsku. W 1923 roku liczba linii wzrosła z zaledwie trzech (o łącznej długości 25 km) do 96, o

łącznej długości ponad 1000 km. W Opolu pojawiły się regularne kursy autobusowe, a w 1926 roku funkcjonowało już 10 linii obsługiwanych przez firmę Autobus Verkehrs G.m.b.H. posiadającą zajezdnię i biura przy dzisiejszej ul. Oleskiej 8. W ramach miejskich linii autobusowych można było pojechać między innymi z Rynku do Groszowic, Gosławic i Luboszyca, a także z Półwsi do Koszar przy dzisiejszej ulicy Ozimskiej. Trasy podmiejskie kursowały do Prószkowa, Naroka, Dąbrowy i Nakła.

Schyłek epoki i nowe realia

Komunikacja autobusowa funkcjonowała do 1945 roku. Po zakończeniu II wojny światowej Opole musiało odbudować swoją infrastrukturę transportową, a pierwsze miejskie autobusy pojawiły się na ulicach dopiero trzy lata później. Był to jednak już zupełnie nowy rozdział w historii komunikacji miejskiej. Warto wspomnieć o losach firmy Orenstein & Koppel, która miała budować opolską linię tramwajową. W 1981 roku wycofała się z rynku kolejowego, koncentrując się na produkcji maszyn budowlanych. W 1999 roku została przejęta przez duże konsorcjum, kończąc swoją długą historię.

Tramwaj parowy, Fot. www.wykipedia.de

Autor: Sebastian Ruszała

– profil Kocham Opole&Opolskie

Redakcja: profesor Tomasz Ciesielski
z Instytutu Historii UO

Źródła: Zeitschrift für Kleinbahnen zugleich Organ des Vereins Deutscher Strassenbahn- und Kleinbahn-Verwaltungen Tom 3 1896, Pressearchiv 20 Jahrhundert, Stenographische Berichte Über Die Verhandlungen.

Dane kontaktowe
Urząd Miasta Opola

ul. Rynek 1A

45-015 Opole

77 45 11 800

urząd [at] um.opole.pl

www.opole.pl

Lokalizacja

Tagi

Tramwaje

archiwum